

ДУ «Львівський науково-дослідний інститут
епідеміології та гігієни МОЗ України»

Личаківська районна організація
Товариства Червоного Хреста України

***ТУБЕРКУЛЬОЗ:
ЯК
ВБЕРЕГТИСЯ
ВІД ХВОРОБИ***

ОБЕРЕЖНО ТУБЕРКУЛЬОЗ!

Туберкульоз - інфекційна хвороба, що викликається мікобактерією туберкульозу і вражає всі органи людського організму, найчастіше легені.

Основне джерело інфекції – хворий з відкритою формою туберкульозу.

Основні шляхи передачі інфекції:

- повітряно-крапельний**: через крапельки мокротиння із слини при кашлі, чханні, розмові;
- повітряно-пиловий**: найчастіше відбувається у житлі туберкульозного хворого, оскільки бактерії туберкульозу швидко гинуть під дією сонячного світла;
- контактно-побутовий**: через користування рушником, посудом, постіллю хворого;
- харчовий**: через сире молоко, м'ясо, яйця від хворих на туберкульоз тварин і птахів.

Історична довідка

Туберкульоз – це давнє захворювання, яке супроводжує людство з часу його пізнання.

Ще Гомер і Гіпократ спостерігали туберкульозні зміни у своїх сучасників. Відомості про цю хворобу описані у Біблії. Лікар з Верони у XIV ст. вперше зрозумів, що туберкульоз є заразний.

Лише у 1882 р. Роберт Кох у Берліні відкрив збудник туберкульозу – бацилу названу його іменем, а сьогодні – мікобактерія туберкульозу (МБТ).

У 1919 р. була розроблена вакцина БЦЖ і вперше застосована у 1924 р. у Франції.

З 1925 р. впроваджена обов'язкова вакцинація в Україні. Антимікобактеріальне лікування бере свій початок з 1943 р, коли американський мікробіолог С. Ваксман отримав стрептоміцин. У квітні 1993 р. ВООЗ проголосила туберкульоз глобальною небезпекою.

*Щороку **24 березня** відзначається
Всесвітній день боротьби з туберкульозом*

Основні симптоми

- ❖ кашель протягом 3-х тижнів і більше
- ❖ субфебрильна (37.1-37.3) температура тіла або лихоманка
- ❖ втрата маси тіла
- ❖ втомлюваність
- ❖ задуха
- ❖ пітніння вночі
- ❖ можливий біль у грудній клітці
- ❖ втрата апетиту

Діагностика

комплексне обстеження хворого :

- загальноклінічні методи обстеження (скарги, історія хвороби, огляд пацієнта);
- рентгенологічне дослідження органів грудної порожнини;
- дослідження мокротиння методом мікроскопії;
- бактеріологічне дослідження мокротиння (посів);
- туберкулінодіагностика – проба Манту;
- інші поглиблені методи дослідження (бронхоскопія, діагностична пункція і/або торакоскопія з дослідженням плеврального вмісту).

Групи ризику

- особи, які контактують із хворими на туберкульоз (сімейні, професійні, під час відпочинку) ;
- хворі на хронічні неспецифічні захворювання легень, повторні пневмонії, плеврити, професійні захворювання легень;
- бездомні, мігранти, ув'язнені, колишні ув'язнені, працівники пенітенціарних установ;
- дорослі й діти з пригніченою імунною системою (хворі на цукровий діабет, виразку шлунка і дванадцятипалої кишки, хронічну недостатність наднирників, а також особи, що отримують гормональну цитостатичну або променеву терапію);
- ВІЛ-інфіковані особи, наркозалежні та психічнохворі;
- діти та вагітні жінки.

ТУБЕРКУЛЬОЗ ВИЛІКОВНИЙ!

НА ТУБЕРКУЛЬОЗ
МОЖЕ ЗАХВОРИТИ **КОЖЕН**

Зверніться до лікаря!

Ранній початок лікування
є запорукою успіху

Кашель більше 2-х тижнів?
Швидко втомлюєтесь?
Підвищена температура тіла?

ЛІКУВАННЯ
туберкульозу в Україні
БЕЗКОШТОВНЕ

Лікування

---

*повинно розпочатись вчасно,
має бути комплексним, тривалим,
індивідуальним, контрольованим, тобто
проводитись під безпосереднім наглядом
медперсоналу.*

Ефективно проведене лікування запобігає смертності, інвалідності, ускладненням, а також розповсюдженню захворювання.

Профілактика туберкульозу

Включає:

- **Соціальну профілактику** - оздоровлення умов навколишнього середовища, покращення умов життя і здоров'я населення, проведення заходів по боротьбі з алкоголізмом, наркоманією, тютюнопалінням та ін.
- **Санітарно-освітню профілактику** - заходи з попередження інфікування мікобактеріями туберкульозу здорових людей і налагодження безпечного контакту з хворим туберкульозом в активній формі (особливо з бактеріовиділювачем).
- **Специфічну профілактику** - вакцинація і ревакцинація вакциною БЦЖ.
- **Хіміопрфілактику** - застосування протитуберкульозних препаратів з метою попередження туберкульозу в осіб, які мають великий ризик захворювання на нього.

ВАКЦИНАЦІЯ

Вакцинація і ревакцинація вакциною БЦЖ – найефективніший метод специфічної профілактики туберкульозу: знижує у 7-9 разів захворюваність та у 1,5-2 рази – інфікування серед щеплених дітей.

Первинну вакцинацію здійснюють здоровим доношеним новонародженим дітям на 3-5 добу життя у пологових будинках. Ревакцинація здійснюється у 7 років після попередньої проби Манту та клінічного обстеження. Формування рубчика свідчить про закінчення процесу імуногенезу.

Заходи з попередження захворювання на туберкульоз:

- ❖ **дотримання здорового способу життя (раціональний режим праці і відпочинку, збалансоване харчування, загартовування, уникнення стресових, конфліктних ситуацій);**
- ❖ **відмова від шкідливих звичок (тютюнопаління, зловживання алкогольними напоями, наркотиками, самолікування);**
- ❖ **дотримання правил особистої гігієни та гігієни приміщення;**
- ❖ **обов'язкове щорічне рентгенологічне обстеження для дорослих, та туберкулінодіагностика (реакція Манту) для дітей та підлітків;**
- ❖ **обмеження контактів з хворими на туберкульоз людьми і тваринами;**
- ❖ **своєчасне звернення до лікаря у разі погіршення стану здоров'я.**

Санітарно-гігієнічні заходи профілактики для хворого на туберкульоз та його оточення:

---

*Ізоляція джерела туберкульозної інфекції –
найважливіший протиенідемичний захід в колективі чи
сім'ї.*

На весь час перебування хворого на туберкульоз в лікарні, квартирі чи санаторії необхідно:

- проводити поточну дезінфекцію;
- на період бактеріовиділення обмежити контакт з хворою людиною, при спілкуванні усім обов'язково використовувати маски;
- дотримуватись правил гігієни (провітрювання помешкання, вологе прибирання, ретельне миття рук).

Хворий повинен:

- уникати відвідування громадських місць, в тому числі транспорту;
- користуватись окремим посудом, рушником та білизною;
- дотримуватись особистої гігієни при чханні та кашлі, постійно прикривати рот і ніс медичною маскою.

ДЕ ОБСТЕЖИТИСЯ?

***Консультативна спеціалізована поліклініка
фтизіопульмонологічного профілю
ДУ «Львівський науково-дослідний інститут
епідеміології та гігієни МОЗ України»
здійснює прийом пацієнтів, надає
консультативно-медичну допомогу та
проводить сучасні діагностичні обстеження.***

Адреса поліклініки: м. Львів, вул. Зелена, 477

Довідки за телефоном:

(032)2704672 (реєстратура)

ЗДОЛАЄМО ТУБЕРКУЛЬОЗ РАЗОМ!

*ДУ "Львівський науково-дослідний інститут
епідеміології та гігієни МОЗ України"
Личаківська районна організація Товариства Червоного Хреста України*

Україна, Львів, вул. Зелена, 12

epidem@mail.lviv.ua

Факс +38 032 272 90 69,
+38 032 260 12 00

Директор інституту: Тарасюк Олександра Олександрівна

Автори: Вівчар І. С., Сосницька Г. П., Смольницька В. Л.

Технічний редактор: Завялкін В. М.

